

Spis treści

Wykaz skrótów	9
Wprowadzenie	11
Rozdział 1. Psychologiczne konsekwencje katastrof i klęsk żywiołowych dla dzieci i młodzieży	15
1.1. Definicje katastrofy, występowanie i główne kierunki badań psychologicznych	15
1.2. Zakres negatywnych psychospołecznych konsekwencji po doświadczeniu katastrofy.	18
1.2.1. Rozpowszechnienie zaburzenia po stresie traumatycznym	19
1.2.2. Obecność innych problemów zdrowotnych i w zachowaniu niż PTSD	23
1.3. Predyktory zaburzeń i czynniki chroniące przed negatywnymi skutkami stresu katastrof i klęsk żywiołowych	27
1.4. Powrót do zdrowia	34
1.5. Transteoretyczny model psychologicznych reakcji na katastrofy (C. Benight, R. Cieslak, E. Waldrep)	35
1.6. Podsumowanie	38
Rozdział 2. Wczesne podejścia naukowe opisujące pozytywne efekty cierpienia	41
2.1. Trwoga i cierpienie jako bodźce do własnego rozwoju w myśli filozoficznej (K. Jaspers)	41
2.2. Nadanie sensu cierpieniu (V. Frankl)	42
2.3. Pozytywne zmiany psychologiczne (I.D. Yalom)	45
2.4. Kryzys jako warunek rozwoju (K. Dąbrowski)	47
2.5. Poczucie koherencji a radzenie sobie z traumą (A. Antonovsky)	50
2.6. Podsumowanie	52

Rozdział 3. Pozytywne efekty traumatycznych doświadczeń we współczesnych teoriach psychologicznych	55
3.1. Przystosowanie do zagrażających wydarzeń: teoria adaptacji poznawczej (S. Taylor)	56
3.2. Teoria rozbitych założeń na temat świata (R. Janoff-Bulman)	58
3.3. Korzyści płynące z nieszczęść (G. Affleck, H. Tennen)	61
3.4. Rozkwit, preżność i postresowy wzrost jako reakcje na przeciwności losu (V. O’Leary, J. Ickovics).	65
3.5. Potraumatyczny wzrost (R. Tedeschi, L. Calhoun).	67
3.6. Wzrost przez przeciwności losu: teoria wartościowania organizmicznego (S. Joseph, P.A. Linley)	70
3.7. Wzrost potraumatyczny jako strategia zaradcza (H.J. Znoj)	74
3.8. Dwa oblicza postresowego wzrostu: model Janusowego Oblicza (A. Maercker, T. Zoellner).	77
3.9. Potraumatyczny wzrost i działanie (S. Hobfoll)	78
3.10. Podsumowanie	82
Rozdział 4. Potraumatyczny wzrost w badaniach empirycznych	85
4.1. Główne nurty i wyniki badań dotyczące potraumatycznego wzrostu u osób dorosłych	85
4.1.1. Przykłady badań empirycznych prowadzonych przez polskich psychologów.	90
4.1.2. Potraumatyczny wzrost a psychospołeczny dobrostan	95
4.2. Potraumatyczny wzrost w badaniach dzieci i młodzieży	97
4.2.1. Badania na świecie	98
4.2.2. Badania polskie	101
4.3. Przegląd badań empirycznych dotyczących potraumatycznego wzrostu u dzieci i młodzieży po doświadczeniu katastrof naturalnych	104
4.4. Podsumowanie	112
Rozdział 5. Powódź w Piechowicach. Badania własne	115
5.1. Opis wydarzenia powodzi w Piechowicach z 2006 roku	115
5.2. Badania pilotażowe (sześć miesięcy po powodzi)	116
5.2.1. Badanie jakościowe – opis metody	117

5.2.2. Wspomnienia młodzieży z czasów powodzi. Rezultaty badania pierwszego	117
5.2.3. Doświadczone w czasie powodzi trudności i spostrzegane zmiany. Rezultaty badania drugiego	119
5.2.4. Dyskusja wyników badań pilotażowych.	121
5.3. Problematyka, cele i hipotezy badań własnych	123
5.3.1. Wydarzenie powodzi a postresowy wzrost	126
5.3.2. Postresowy wzrost a relacje społeczne, strategie radzenia sobie ze stresem, zdrowie psychiczne i ważne przekonania młodzieży	129
5.4. Opis metody	135
5.4.1. Procedura badań i osoby badane	135
5.4.2. Zastosowane instrumenty pomiarowe	138
5.5. Prezentacja wyników uzyskanych osiem miesięcy po powodzi (T1)	144
5.5.1. Analiza czynnikowa, statystyki opisowe i korelacje głównych zmiennych (T1)	144
5.5.2. Prezentacja wyników dotyczących związku pomiędzy wydarzeniem powodzi a postresowym wzrostem	151
5.5.3. Prezentacja wyników dotyczących związku pomiędzy postresowym wzrostem a relacjami społecznymi (T1)	152
5.5.4. Prezentacja wyników dotyczących związku pomiędzy postresowym wzrostem a przekonaniami i strategiami radzenia sobie ze stresem (T1).	154
5.5.5. Prezentacja wyników dotyczących związku pomiędzy postresowym wzrostem a zdrowiem psychicznym (T1).	156
5.6. Prezentacja wyników uzyskanych dwadzieścia jeden miesięcy po powodzi (T2)	158
5.6.1. Statystyki opisowe i korelacje głównych zmiennych. Różnice w czasie (T2)	158
5.6.2. Ubytek respondentów. Metoda wielokrotnych podstawień (MI)	159
5.6.3. Prezentacja wyników dotyczących związku pomiędzy postresowym wzrostem a relacjami społecznymi i strategiami radzenia sobie ze stresem (T2)	162
5.6.4. Prezentacja wyników dotyczących związku pomiędzy postresowym wzrostem a zdrowiem psychicznym (T2).	162

5.6.5. Prezentacja wyników dotyczących związku pomiędzy postresowym wzrostem a przekonaniem (T2)	164
5.7. Podsumowanie	165
Rozdział 6. Dyskusja wyników	169
6.1. Doświadczenie klęski powodzi a postresowy wzrost	171
6.2. Heurystyczny model badań własnych	172
6.2.1. Postresowy wzrost a relacje społeczne	176
6.2.2. Postresowy wzrost a strategie radzenia sobie ze stresem	178
6.2.3. Postresowy wzrost a zdrowie psychiczne	179
6.2.4. Postresowy wzrost a przekonania	181
6.3. Podsumowanie	185
Zakończenie	191
Załącznik	195
Bibliografia	197
Indeks nazwisk	215
Indeks rzeczowy	221
Spis rycin i tabel	225
Summary	227